

Üretim ve bölüşüm alanına dair veriler, **küresel ekonomik kriz karşısında** Türkiye ekonomisinde elde edilen büyümenin arka planında, **emeğin artan sömürsünün yattığını**; bunun da özellikle emekçiler üzerinde **iş yoğunluğunun artırılması ve milli gelirden alınan payın düşürülmesi** sayesinde gerçekleştiğini **somut olarak** ortaya koymaktadır.

EDİTÖR'DEN...

DİSK-AR dergisinin ilk sayısında Ücret konusunu ele almıştık. Bu sayımızda ise taşerondan kiralık işçiliğe, “yeni” istihdam biçimlerini mercek altına yatıyoruz.

1970'lerin ortasından bu yana kapitalizm uzun bir krizin içerisinde yer almaktadır. Otuz yılı aşkın bir süre boyunca sermayenin bu krize cevabı, işçi sınıfına saldırı olmuştur. Bugün de bu saldırı devam etmektedir. Sermaye, dünya çapında, kendi krizini aşabilmek için çeşitli stratejiler izliyor. Taşeronlaşma, esnek çalışma, kiralık işçilik, güvenceli esneklik, özel istihdam büroları vb uygulamalar bu stratejinin çeşitli boyutları.

Tüm bunları “**Taşerondan Kiralık İşçiliğe: Yeni İstihdam Biçimleri**” başlığı altında ele alıyoruz. Ayrıca 2013'ün son aylarında gündemimize oturan kadın istihdam paketi ve kıdem tazminatı tartışmalarını da bu çerçevede değerlendiriyoruz.

***

Dergimizin bu ikinci sayısına katkıda bulunan yazarlar arasında M. Nedim Süalp, emek süreçlerindeki dönüşüm ve yeni istihdam biçimlerini ele aldığı makalesinde, konuyu tarihsel bir bağlama oturtarak, sorunu kapitalist üretim tarzına içkin olarak ortaya koyuyor.

**Gezi
eylemlerine
toplumun tüm
kesimlerinden
katılımın
olduğunu
söylemek
mümkündür.**

Murat Özveri, taşeronluk (alt işveren) sisteminin hukuki boyutlarını değerlendirdiği makalesinde, taşeron uygulamasını, sermayenin iş gücü üzerindeki denetimini sınırlandıran kurallara, örgütlülüğe başkaldırısı olarak tanımlamaktadır. Yazara göre, taşeronluk, iddia edildiği gibi ne işletmelerin gelişen teknolojiye bağlı gereksinimlerinin ürünüdür ne de basit bir istihdam biçimidir: **“Aksine, işgücünü ucuzlatacak, işgücü üzerinde denetimi sermaye lehine bir birikim modelinin önemli bir parçasıdır.”**

F. Serkan Öngel, Türkiye’deki taşeronlaşmanın boyutlarını ele aldığı yazısında konuyu zengin bir veri malzemesi ile ortaya sererek özellikle kamu sektöründe taşeron işçi sayısında ciddi bir artış görüldüğüne dikkat çekiyor.

Umut Ulukan, Avrupa istihdam stratejisi çerçevesinde güvenceli esnek-

lik (flexicurity) kavramının nasıl ele alındığı ve tanımlandığına dair bir ufuk taraması yapıyor. Bu uygulamanın farklı ülkelerdeki örneklerini inceleyerek esneklik tarafının gerçekleştirildiğini, ancak güvence ayağının söylem düzeyinde kaldığına dikkat çekiyor. Güvenceli esnekliğin, çalışma koşulları ve çalışma ilişkilerindeki aşınmayı yüksek rekabet gücü söylemi ile görünmez kılmayı hedefleyen esnekliğin yeni görünümü olduğunu vurguluyor.

Kıralık işçilik konusunu ele aldığı yazısında Onur Bakır bu uygulamayı, esnek, güvencesiz, a-tipik ve kural dışı istihdam biçimlerinin istisna olmaktan çıkarılarak kural hâline getirilmesini öngören yeni bir istihdam rejimi olarak tanımlıyor. Yazıda dünyadaki örnekleri ile birlikte değerlendirildiğinde, özel istihdam büroları aracılığıyla geçici iş ilişkisinin kurulabildiği bu istihdam biçiminin aslında işçilerin güvencesiz, daha

düşük ücret ve daha kötü çalışma koşulları ile sendikal örgütlenmeden yoksun bir biçimde çalıştırılmasına yol açtığıнын altı çiziliyor.

Kırsal işçi büroları üzerine yazdığı yazısında Emre Eren Korkmaz, bu konudaki geçerli görüşü eleştirerek, özel istihdam bürolarının basitçe iş

ve işçi bulma kurumlarının özel sektör versiyonu olmadığını; dünyadaki uygulamalarından da örnekler verecek kiralık işçi büroları uygulamasının güvencesiz çalışmanın doruk noktalarından biri olduğunu vurguluyor.

Bilge Çoban, kadın istihdam paketini “deşifre ettiği” yazısında, konuyu AKP’nin kadını ailenin sürekliliği için nesne konumuna indirgeyen muhafazakârlığı ile kapitalizmin kadın emeğine duyduğu gereksiniminin kesişmesi bağlamında ele alıyor.

Üzeyir Ataman, kıdem tazminatı tartışmaları üzerine yazdığı yazısına, konu üzerinde yapılan tartışmaların daha çok mevcut kıdem tazminatı sisteminin aksaklıkları üzerinde yoğunlaştığı tespitiyle başlıyor. Yazar makale boyunca konu üzerinden sürdürülen tartışmaların gerçek durumu ne ölçüde yansıttığını “deşmeye” çalışıyor. Konuyu Türkiye’de 1980 sonrası uygulanan neoliberal politikalar bağlamında ele alan yazar, kıdem tazminatı başta olmak üzere yeni istihdam yapısına ilişkin tüm tartışmaların, neoliberal sürecin amaçlarına uygun yeni bir ortam yaratma ve tıkanıklıkları aşma girişimleri olmaktan başka bir anlam taşımadığını ileri sürüyor.

Dergimizin bu sayısında, ilk sayıda

olduğu gibi, Türkiye’deki işçi eylemlerinin bir dökümünü veriyoruz. İrfan Kaygısız’ın titiz çalışması ile bu sefer bütün bir 2013 yılı boyunca Türkiye çapında gerçekleşen eylemleri verileriyle, Bilge Çoban dostumuzun da katkısıyla grafiklerle de resmederek, sizlere sunuyoruz. Ayrıca bu yazıya ek olarak, Bilge Çoban ve İrfan Kaygısız’ın birlikte kaleme aldıkları bir başka yazıyı, yıl boyunca yapılan eylemlerde ön plana çıkan iki eylemi, Hakkari fırın işçileri eylemi ile Dersim Aksa işçilerinin fiili grevlerini sizlerle paylaşıyoruz.

Son olarak bu sayımızda, ilk sayıdan farklı olarak, bir de Tez Özetleri bölümü yer alıyor. Bu bölümde amacımız, akademik alandaki emek araştırmalarını daha geniş bir alanda görünür kılmak. Bu anlamda başlangıç olarak Aslı Kayhan’ın yaptığı çalışma ile bu sayımızda iki tez çalışmasının künyesini yayınlıyoruz. Tezlerden biri, 2013 yılı Cahit Talas Sosyal Politika Ödülü’ne de layık görülen Süreyya Aygül’ün “Türkiye’de sendika siyaset ilişkisi: DISK örneği (1967-1975)” başlıklı doktora tezi; diğeri de, Feriye Saygılıgil Gündüz’ün Novamed direnişi örneği üzerinden incelediği, “Türkiye’de neoliberal politikalar ve kadın emeği: Serbest bölgede kadınların grevi” başlıklı doktora tezi.